

Сковорода Григорій Савович «Нарцис»

Виконала:
студентка 27 групи ФІФ
Янкова Яна Миколаївна



План:

□ Життя та творчість Г. С. Сковороди:

1. віхи життя;
2. основні праці.

□ Філософські погляди митця:

1. джерела формування поглядів;
2. напрям, школа, течія;
3. послідовники та опоненти філософа.

□ Аналіз трактату «Нарцис»:

1. структура твору;
2. характеристика поглядів;
3. проблематика;
4. актуальність тексту в сучасності;
5. антиномії твору.



Кашуба М. Нарцис. Розмова про те: пізнай себе
/ М. Кашуба, В. В. Войтович // Григорій
Сковорода Пізнай в собі людину / М. Кашуба, В.
В. Войтович. – Львів: Світ, 1995. – С. 63–104.





**Григорій Савич Сковорода
(1722-1794)**



Віхи життя

Григорій Савич Сковорода – український просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог.

Освіту здобув у Києво-Могилянській академії. Переслідуваний світською та духовною владою, з 1770-х років вів життя мандрівного філософа. У його філософських діалогах і трактатах біблійна проблематика переплітається з ідеями платонізму та стоїцизму. Сенс людського існування, на його думку, це – подвиг самопізнання.



1. У 1742 році його запрошують до придворної співацької капели в Петербург.
2. У 1750 році трапляється нагода вирушити у тривалу поїздку за кордон, з якої Григорій Савич скористався.
3. З 1759 по 1769 роки Г.Сковорода працює як викладач поетики і етики в Харківському колегіумі.
4. З 1753 по 1785 рік Г.Сковорода пише переважну більшість своїх поетичних творів, що склали збірку «Сад Божественних пісень».
5. Увесь творчий доробок Григорія Сковороди, який включає 17 філософських творів, 7 перекладів, збірник «Сад Божественних пісень», «Байки Харківські», – це єдина система поглядів, єдина філософія.



Г. С. Сковорода був представником:

- напрямую матеріалізму;**
- школи стоїків;**
- течії ісихазму.**



Основні праці

- 1757 р. – перша збірка віршів «Сад божественних пісень»;
- 1753 – 1754 рр. – створення філософського трактату «Рассуждение о поэзии и руководство к искусству оной»;
- 1766 р. – пише посібник «Вхідні двері до християнської доброчинності для молодого шляхетства Харківської губернії»; створює свій перший філософський діалог «Наркис»;
- 1767 р. – пише діалог «Асхань»;
- 1772 р. – написаний «Разглагол о древнем мире», одразу після нього – «Разговор пяти путников о истинном щастии в жизни»;
- 1774 р. – закінчує збірку «Байки Харківські» і дописує діалог «Кільце. Дружня розмова про душевний світ»;
- 1776 р. – написаний трактат «Икона Алкивиады»;
- 1783 – 1785 рр. – пише три праці: «Беседа 1, нареченная observatorium»; «Беседа 2, нареченная obserwatorium specula»; діалог «Пря бесу с Варсавою»;
- 1791 р. – створює свій останній філософський діалог «Потоп Змиин».



Джерела формування поглядів

З впевненістю ми можемо говорити, що український філософ зазнав впливу тих мислителів античного світу, епохи Відродження і Нового часу, які визнавали матерію вічною, нестворюваною і незнищеною. До них належать Демокрит, Арістотель, Епікур, Джордано Бруно, матеріалісти XVII і XVIII ст.



Послідовники філософії Г. С. Сковороди

1. П. Юркевич
2. Т. Шевченко
3. І. Франко
4. Л. Українка
5. М. Драгоманов



Аналіз трактату «Нарцис»

Григорій Сковора неодноразово у своїх численних філософських працях торкався проблем людського існування на Землі. Він розглядав внутрішню суть людини, яка була підпорядкована серцю, душі та розуму. На його думку, суть людського життя полягає в самопізнанні внутрішнього «Я». Ввесь матеріальний світ слугує людині засобом для того, щоб розвивати себе. Особливістю філософії Г. С. Сковороди є його порівняння і співставлення, об'єднання двох понять – людина і Бог.



Структура трактату «Нарцис»:

Пролог

1. Чудо, що з'явилося у водах Нарцисові
2. Розмова про те: знай себе
3. Розмова 3-тя про те ж знай себе
4. Розмова 4-а про те ж знай себе
5. Розмова 5-а про те ж знай себе
6. Розмова 6-а про те ж знай себе
7. Розмова 7-ма про істинну людину, або про воскресіння
8. Симфонія 22, тобто погодження священних слів із таким
9. Симфонія віршем
10. Симфонія
11. Симфонія
12. Симфонія



Характеристика поглядів

Щодо філософських поглядів у цьому трактаті, то вони є досить цікавими! Автор намагається заглибитися у внутрішній світ людини, порівнюючи її тіло із храмом, в якому зберігається неоціненний скарб – душа і серце. Серце і думка в поєднанні утворюють людину, формують її світогляд та спосіб життя.

Несподіваною є думка Г. Сковороди про те, що самолюбство людини теж може бути корисним для суспільної істоти, але лише тоді, коли його є вміру. Лише в цьому випадку воно не завдасть шкоди своєму власникові. Язик, на думку філософа, є джерелом (знань), а мова – рікою (знань). Тому потрібно контролювати своє джерело, щоб воно не перетворилося на потоп і безодню непотрібності. Бо язик наш – ворог наш!



Проблематика

- Людина і Бог
- Серце і розум
- Сенс людського існування
- Добро і зло
- Мудрість і неуцтво
- Зовнішня краса і внутрішня – що важливіше?
- Самопізнання та самолюбство
- Природа і людина
- Людина і суспільство



Актуальність тексту в сучасності

Думки та погляди, які обґрунтовуються в даному трактаті є надзвичайно актуальними в сьогоденні. Тому, що кожен з нас не дбає про розвиток свого внутрішнього «Я», про гармонійне співіснування думок, уявлень та почуттів у нашій свідомості. Причинами цього є нездорове самолюбство більшої частини населення всієї планети, не вміння налагодити стосунки з оточуючими, труднощі при спілкуванні.

Думки Г. С. Сковороди з упевненістю можна перенести в наш час і простір. Вони будуть корисними для тих, хто все ж таки прагне до самовдосконалення, і не тільки зовнішнього, а й внутрішнього.



Антиномії твору

Суперечливою є думка митця про те, чи може все ж таки людина зрівнятися у своїх вміннях із самим Богом. З одного боку, опанувавши свої почуття й невимовні емоції це можливо зробити, але з іншого, людина не є настільки досконалою істотою, довершеною фізично, духовно та морально, щоб піднятися і стати врівні з Богом. Бог всюдисущий, а людина є лише частиною його великого проекту розбудови Всесвіту.



Словник нових термінів

1. Антиномія (грец. $\alpha\nu\tau\nu\omicron\mu\iota\alpha$ проти закону/правила) – термін логіки та епістемології, що означає парадокс або нерозв'язну суперечність. Антиномія є суперечністю між двома твердженнями, що взаємно виключаються, але визнаються в однаковій мірі істинними (однаково доказовими логічним шляхом). Поняття антиномії зустрічається в античній філософії і середньовічній схоластиці.
2. Самолюбство – 1) надмірно висока думка про себе, погорда, зарозумілість, зазнайство; 2) надмірна впевненість у своїх силах, здібностях, можливостях; самовпевненість.
3. Ідол – об'єкт культу, поклоніння, предмет, який начебто містить у собі божество, зображує його або є ним.
4. Кумир – той, хто служить предметом захоплення, поклоніння.
5. Думка – те, що з'явилося в результаті міркування, продукт мислення.



6. Пізнавати – осягати розумом явища об'єктивної дійсності, одержувати істинне уявлення про кого-, що-небудь.
7. Самопізнання – пізнання людиною, класом, суспільством себе, своєї внутрішньої суті.
8. Істина – одна з центральних категорій гносеології, правильне відображення об'єктивної дійсності у свідомості людини, її уявленнях, поняттях, судженнях, умовиводах, теоріях об'єктивної дійсності. У тлумачному словнику української мови істина трактується також як правда, як положення, твердження, судження, перевірене практикою, досвідом. В мовах програмування «істина» – одне з двох значень, які можуть приймати логічні змінні. У формальній логіці істиною вважають одне з двох логічних значень, яке приписують судженням (висловлюванням).

